

REFORMACIJSKA KNJIŽEVNOST

Reformacija

Sama beseda reformacija pomeni preoblikovanje, preureditev, obnovo in je versko gibanje v času protestantizma, ki je hotelo spremeniti cerkev v skladu s prvotnimi krščanskimi načeli, nasprotovalo je nemoralnemu življenju cerkvenih dostojanstvenikov, prodaji odpustkov, zidanju cerkva. Slovenska reformacijska književnost je bila naklonjena cerkvenemu in nabožnemu slovstvu, ki naj bi širilo novi verski nauk. Ljudsko slovstvo je bilo v tem času edina smer posvetnega umetniškega slovstva.

Protestantizem

Je skupno ime krščanskih veroizpovedi, ki so se v reformaciji odcepile od katoliške cerkve. Protestanti so zahtevali, naj verniki berejo verska besedila v svojem jeziku, duhovnik naj bo vernikom svetovalec, ne pa posrednik. Ukinili so spoved, samostane, celibat in čaščenje svetnikov.

Predstavniki in dela:

Primož Trubar, prvi slovenski knjigi Abecednik, Katekizem 1550

Jurij Dalmatin, prevod Biblije 1584

Sebastjan Krelj, Otročja biblija 1566 (bohoričica)

Adam Bohorič, prva slovenska slovnica v latinščini Zimske urice 1584

PRIMOŽ TRUBAR PROTI ZIDAVI CERKVA

Zgodba:

V odlomku iz pridige Trubar govori, kako so nastale cerkve. Prvi primer govori o neki ženski, ki je trdila, da se ji vsako noč prikazujeta sv. Sebastijan in sv. Rok ter zahtevata zase cerkev. Če vaščani cerkve ne bodo zgradili, bosta poslala pomor in kugo nad ljudi in živino. Vaščani so iz strahu res postavili kapelo. Ko je Trubar temu nasprotoval, so ga hoteli pretepsti, zato je pobegnil. K ženski pa je poslal svojega vikarja, da bi dokazal, da si ženska zmišljuje. Trdila je namreč, da sta svetnika lepa in črna. Ko jo je vikar popravil, češ da so svetniki beli, si je premislila in pritrčila vikarju.

Drugi primer govori o neki ženski, vdovi in Trubarjevem stricu, ki so trdili, da se jim prikazuje Marija in zahteva samostan. Ko so ga zgradili, so duhovniki in obrtniki lepo živeli, a kasneje so vsi umrli strašne smrti.

Trubar očita duhovnikom, da jih nič ne moti način izgradnje cerkva, saj jim prinaša lepo življenje. Opozarja jih, da se bodo cvrli v peklju, če bodo razkošno živeli in se ne bodo spokorili.

Protestantske ideje:

Trubar svari svoje ljudstvo pred praznovernostjo, opozarja na koristoljubje katoliške duhovščine, nasprotuje gradnji cerkva in zunanemu blišču.

PROTIREFORMACIJSKA KNJIŽEVNOST

Protireformacija

Pomeni nastop nazadnjaških sil, ki skušajo obnoviti prevlado Cerkve v smislu srednjega veka. Nastane kot odziv Cerkve na zahteve reformacije.

Pri nas je protireformacija uničila vse pridobitve reformacije, slovstva v času protireformacije pa skoraj ni bilo. Škof Tomaž Hren je sicer poskrbel za ponovno izdajo knjige Evangeliji in listuvi.